

Andijon Davlat Chet tililar Instituti Roman – German va Slavyan

tillari fakulteti nemis tili va adabiyoti yo'nalishi

*401- Guruh talabasi - **Jurayeva Mohlaroyim***

*Ilmiy raxbar: **Ismanova O.***

+998906080113

jurayevamohlaroyim1@gmail.com

Annotatsiya / Аннотация / Annotation:

Uzbek: *Mazkur maqolada tilshunoslikda tovush qisqarishi yoki reduksiya jarayoni va uning turlari tahlil qilinadi. Reduksiya — talaffuz davomida soʻzlar yoki tovushlarning qisqarishi jarayoni boʻlib, nutq madaniyatiga taʼsir koʻrsatadi va koʻplab tillarda uchraydi. Maqolada vokal va konsanant reduksiya, affiks qisqarishi, hamda muloqotda reduksiya jarayonining ahamiyati haqida batafsil maʼlumot berilgan.*

Русский: *В данной статье анализируется процесс редукции звуков в лингвистике и его разновидности. Редукция — это процесс сокращения или ослабления звуков в речи, который влияет на культуру общения и наблюдается во многих языках. В статье подробно рассматриваются вокальная и консонантная редукции, сокращение аффиксов и значение редукции в общении. а.*

English: *This article analyzes the process of sound reduction, or reduction, in linguistics and its types. Reduction refers to the process of shortening or weakening sounds during pronunciation, which affects speech culture and is common in many languages. The article provides detailed information on vocal and consonant reduction, affix reduction, and the importance of reduction in communication.*

Kalit Soʻzlar / Ключевые слова / Keywords:

Uzbek: Reduksiya, fonetika, tovush qisqarishi, vokal reduksiya, konsanant reduksiya, affiks, talaffuz, muloqot madaniyati.

Русский: Реду́кция, фонетика, сокращение звуков, вокальная реду́кция, консонантная реду́кция, аффиксы, произношение, культура общения.
English: Reduction, phonetics, sound reduction, vocal reduction, consonant reduction, affixes, pronunciation, communication culture.

Tilshunoslikda Tovushlar Qisqarishi (Reduksiya Turlari)

Tilshunoslikda tovush qisqarishi yoki reduksiya — bu talaffuz davomida soʻzlar yoki tovushlarning qisqarishi yoki zaiflashishi jarayonidir. Reduksiya jarayoni bir qancha tillarda uchraydi va nutq madaniyatiga hamda til madaniyatiga katta taʼsir koʻrsatadi. Maqolada reduksiya turlari, uning tildagi vazifalari va jarayon davomida hosil boʻladigan oʻzgarishlar tahlil qilinadi.

Reduksiya

Turlari

Reduksiya jarayoni turli xil koʻrinishlarda namoyon boʻlishi mumkin.

Quyida uning asosiy turlari keltirilgan.

1. Vokal Reduksiya

Vokal reduksiya — bu unli tovushlarning boshi yoki oxirida oʻzgarishi, qisqarishi yoki butunlay yoʻqolishi. Masalan, rus tilida urgʻusiz holatda unli tovushlar zaiflashadi. Bunday qisqarish talaffuzni yengillashtirishga xizmat qiladi.

2. Konsanant Reduksiya

Konsanant reduksiya yoki undosh tovushlarning qisqarishi — soʻz ichidagi ikki yoki undan ortiq undosh tovushlarning biri yoʻqolib qolishi. Bu, ayniqsa, german tillarida keng tarqalgan hodisadir. Bu jarayon, odatda, talaffuzni yengillashtirish va vaqtni tejash uchun xizmat qiladi.

2. Affiks Reduksiya

Affiks reduksiyasi — bu soʻzlar oxiridagi affikslarning qisqarishidir. Masalan, ingliz tilida “going to” iborasi “gonna” shaklida qisqaradi. Bu ogʻzaki muloqotda koʻp uchrab, talaffuzni yengillashtiradi.

Reduksiya Jarayonining Til Madaniyatidagi Oʻrni

Reduksiya nafaqat talaffuzni soddalashtirishga xizmat qiladi, balki u tilning muloqot madaniyatiga ham katta ta'sir ko'rsatadi. Bu jarayon, xususan, muloqotning tezligi, talaffuz samaradorligi va nutqni tushunish qobiliyatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, og'zaki nutqda tezkor va qulay muloqot qilish uchun qisqarishlar ko'p qo'llaniladi.

Xulosa

Reduksiya turlari va ularning nutqdagi o'rnini o'rganish tilshunoslar uchun qiziqarli va muhim mavzulardan biri hisoblanadi. Mazkur maqolada tovush qisqarishining turli tillarda namoyon bo'lishi, fonetik qisqarishlarning nutq madaniyatiga ta'siri haqida so'z yuritildi. Reduksiya jarayoni orqali tilning talaffuz madaniyati, urg'u tizimi va muloqot dinamikasi shakllanadi. Tavsiya qilinishicha, kelajakdagi ilmiy tadqiqotlarda reduksiya jarayonining boshqa tillardagi tahlili, fonetik qisqarishlarning talaffuz madaniyatiga ta'siri, va tovush qisqarishining muloqot samaradorligiga ta'siri yanada chuqurroq o'rganilishkerak.